

негативні кореляції недооцінені аналізом, проте виключення інститутів із аналізу знижує кількість можливих комбінацій.

Таблиця 1

Фактори формування кластерів

Проекція кластеру	Локалізація	Технологія	Інститути
Локалізація		-	-
Технологія	+		-
Інститути	+	+	

Серед інституційних чинників розвитку кластерів часто використовують поняття кооперації та партнерства (довіри). Саме наявність таких локально-специфічних інститутів дозволяє коректно ідентифікувати кластер. Прикладами таких інститутів є форми довіри в контрактних відносинах між фірмами, локальної ділової репутації, уявлення про професійні стандарти, колективне сприйняття ролі структур влади та інших організацій.

Ціль розвитку теорії і методології ідентифікації кластерів – доповнити географічний та технологічний підходи до виділення ознак кластерів введенням в аналіз інституційного фактору. Такий підхід дозволяє, з одного боку, пояснити існування транскордонних кластерів, а з іншого боку – зрозуміти роль транснаціональних корпорацій у розвитку кластерів.

Перелік використаних джерел:

1. М.Портер. Конкурентна перевага. Як досягти стабільно високих результатів. К.: Наш формат, 2019. 624 с.
2. Borshma R. Proximity and innovation: a critical assessment. *Regional Studies*, 2005. Vol. 39(1). P.61-74.

УДК 338 (477)

Панухник Олена

доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Olena Panukhnyk

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

**ЕНЕРГОЕФЕКТИВНА ЕКОНОМІКА ЯК БЕЗЗАПЕРЕЧНИЙ ІМПЕРАТИВ:
МОЖЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ
ENERGY EFFICIENT ECONOMY AS AN UNCONDITIONAL IMPERATIVE:
POSSIBILITIES OF MAINTAINING SUSTAINABLE DEVELOPMENT FOR UKRAINE**

На сучасному етапі жодна країна не може залишитися осторонь від масштабних процесів інтернаціоналізації та глобалізації міжнародних економічних відносин, участь в яких дозволяє не тільки вирішити нагальні економічні проблеми, а й активно інтегруватися у світові потоки сталого розвитку, освоювати й ефективно використовувати закордонний досвід їх організації та управління.

Відомим є факт, що створення енергоефективної економіки вимагає суттєвих витрат. Однак така економіка є глобальним імперативом, адже лише на її основі можна досягти

балансу між потребами людей і природи, задовольнити попит на основні розвитку ринку продуктів і запобігти кліматичним змінам за катастрофічним сценарієм.

Природно, що навіть за свою тридцятирічну новітню історію, економіці України не вдалося перейти на високоенергоєфективний рівень виробництва. Надалі ігнорування цього питання є глобальним дестабілізуючим фактором, що, у свою чергу, призведе до падіння економічної та, як наслідок, національної безпеки держави. Тим не менше, мобілізувати наявні можливості в цій галузі цілком реально. Перш за все, це стосується енергетичної диверсифікації – об'єктивної реальності, яка визначатиме розвиток ключових галузей економіки та ляже в основу формування енергетичної незалежності країни.

Пріоритетним напрямом розвитку даної галузі є біоенергетика, яка сприяє розвитку місцевої економіки, сільських територій та покращенню інфраструктури в цілому. У деяких країнах зростання ВВП прямо корелюється із виробництвом біоенергетики, що помітно, зокрема, на прикладі Польщі.

З досвіду Німеччини відомо, що передумовою розвитку біоенергетичного сектору є зважена державна політика, яка враховує усі аспекти, в тому числі й продовольчу безпеку. Водночас, в цій державі виробництво біоенергетики впливає на середні витрати на харчування зі збільшенням даних витрат. Цей факт доводить, що розвиток біоенергетики може визначатися також екологічною свідомістю її громадян.

Виробництво та використання біоенергії зростають дуже швидкими темпами в країнах, де уряд, бізнес, науковці та інвестори беруть участь у цьому секторі. Основним завданням сучасних досліджень у галузі біоенергетики є пошук найбільш ефективних рішень з точки зору сталого розвитку, що мають бути спрямовані на продовольчу та енергетичну безпеку, економічний та соціальний розвиток.

Важливим завданням вітчизняної науки є дослідження досвіду європейських країн у цьому питанні і, як результат, вироблення стратегії зростання енергетичної незалежності України без загрози її продовольчій безпеці.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що обернений кореляційний зв'язок між ризиком політичної стабільності та часткою виробництва біоенергетики вказує на залежність розвитку сектору від політичної волі керівництва країни та стабільного політичного курсу держави, оскільки в основі такого розвитку лежать сприятлива законодавча база та державні інвестиції у розвиток галузі.

Таким чином, першочерговою необхідною передумовою розвитку біоенергетичного сектору України є зважена державна політика, яка має враховувати всі вищезазначені аспекти, в тому числі й продовольчу безпеку країни.

Перелік використаних джерел:

1. Bureau, J.-C., & Swinnen, J. F. M. (2018). EU policies and global food security. *Global Food Security*, 16, 106-115. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2961695>
2. Maksymiv Yu., Popadynets N., Development of the market of solid biofuel in Ukraine under current conditions. *Economic Annals-XXI*. 2016. № 159 (5-6). Pp. 93-96
3. Bioenergy and Food Security. The BEFS Analytical Framework. 2010. URL: <http://www.fao.org/docrep/013/i1968e/i1968e00.htm>
4. I. Hryhoruk, O. Panukhnyk, N. Popadynets, H. Khymych, Ya. Fedotova. Modeling of bioenergy impact on food security of EU countries. *IOPscience. Conference Series: Earth and Environmental Science* (8th International Scientific Conference on Sustainability in Energy and Environmental Science (ISCSEES, 21-22 October 2020, Ivano-Frankivsk, Ukraine). 2021. Vol. 628. 012002. URL: <https://iopscience.iop.org/issue/1755-1315/628/1>